

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.10.25.
COM(2011) 682 végleges

**AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Kezdeményezés a szociális vállalkozásért

**A szociális vállalkozásokat mint a szociális gazdaság és innováció kulcsszereplőit
előmozdító szabályozási légkör kialakítása**

{SEC(2011) 1278 végleges}

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	1
1. MIÉRT KEZDEMÉNYEZ A BIZOTTSÁG?	2
2. SZOCIÁLIS VÁLLALKOZÁSOK: AZ EGYSÉGES PIACBAN REJLŐ KIHASZNÁLATLAN ELŐNYÖK	5
3. CSELEKVÉSI TERV AZ EURÓPAI SZOCIÁLIS VÁLLALKOZÁSI SZFÉRA FELKAROLÁSÁRA	6
3.1. A finanszírozásokhoz való hozzáférés javítása	7
3.1.1. A magánfinanszírozásokhoz való hozzáférés megkönnyítése	7
3.1.2. Az európai pénzalapok mozgósítása	8
3.2. A szociális vállalkozási szféra láthatóbbá tétele	8
3.2.1. Az ágazat jobb megismerésére és a szociális vállalkozási szféra láthatóbbá tételére alkalmas eszközök kifejlesztése	8
3.2.2. A szociális vállalkozók cégvezetői jártasságának, hivatásszerűvé válásának és hálózatba szerveződésének előmozdítása	9
3.3. A jogi környezet javítása	10
3.3.1. Megfelelő, az európai szociális vállalkozási szférában alkalmazható európai társulási jogi formák kidolgozása	10
3.3.2. Közbeszerzés	10
3.3.3. Állami támogatások	11
4. A CSELEKVÉSI TERVEN TÚL: TOVÁBBI, VITÁRA ÉRDEMES MEGFONTOLÁSOK	11
5. KÖVETKEZTETÉS	13

1. MIÉRT KEZDEMÉNYEZ A BIZOTTSÁG?

Az egységes piacnak olyan újfajta, inkluzív növekedésre van szüksége, amely mindenki foglalkoztatását szolgálja. Figyelembe kell venni az európai polgárok növekvő igényét arra, hogy munkájuk, fogyasztásuk, megtakarításaik és befektetéseik „etikusabb”, „szociálisabb” visszhangot és értelmet kapjanak.

A „magas versenyképességű szociális piacgazdaság” előmozdítása érdekében a Bizottság a szociális gazdaságot és a szociális innovációt állította törekvései középpontjába mind a területi kohézió, mind a társadalmi problémák újszerű megoldása – és különösen a szegénység és a kirekesztés elleni küzdelem – tekintetében. Mindez megnyilvánult az Európa 2020 stratégiában¹, az „Innovatív Unió” kiemelt kezdeményezésben², a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformjáról szóló közleményben³ és az Egységes piaci intézkedéscsomagban⁴.

Az egységes piaci intézkedéscsomagról folytatott nyilvános konzultáció⁵ alapján nagy érdeklődés mutatkozik a szociális vállalkozások és általában a szociális gazdaság azon képessége iránt, hogy újszerű megoldásokat kínáljanak korunk gazdasági, szociális és esetenként környezetvédelmi kihívásaira azáltal, hogy tartós és igen kevésbé áttelepíthető munkahelyeket teremtenek, előmozdítják a társadalmi befogadást, javítják a szociális ellátást, növelik a területi kohéziót stb.

A szociális vállalkozás mint a szociális gazdaság szereplője ugyanis olyan vállalkozás, amelynek elsődleges célja az, hogy társadalmi hatást érjen el, nem pedig az, hogy tulajdonosainak vagy részvényeseinek hasznot hozzon. Piaci működése abból áll, hogy a vállalkozás eszközével, innovatívan állít elő javakat, illetve nyújt szolgáltatást, többletbevételét pedig elsősorban szociális célokra fordítja. Irányítása felelősségtudatos és átlátható, különösen azáltal, hogy abba munkavállalóit, ügyfeleit és a gazdasági tevékenységében érintett feleket is bevonja⁶.

„Szociális vállalkozáson” a Bizottság olyan vállalkozást⁷ ért:

- amelynek esetében közérdekű szociális vagy társadalmi cél szolgál a gyakran magas szintű szociális innovációban megnyilvánuló kereskedelmi tevékenység alapjául,
- amelynek nyereségét elsősorban e szociális cél elérése érdekében forgatják vissza,
- és amely küldetésének megfelelő – demokratikus vagy részvételi alapelveken, illetve a társadalmi igazságosság célkitűzésén nyugvó⁸ – szervezeti felépítéssel vagy

---

¹ Európa 2020 – „Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája”, COM(2010) 2020.

² A Bizottság közleménye: „Innovatív Unió”, COM(2010) 546 végleges, 2010. október 6.

³ A Bizottság közleménye: „A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja A szociális és területi kohézió európai keretrendszer”, COM(2010) 758 végleges, 2010. december 16.

⁴ „Egységes piaci intézkedéscsomag – Tizenkét mozgatórugó a növekedés serkentéséhez és a bizalom növeléséhez” COM(2011) 206 végleges, 2011. április 13.

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/smact/consultations/2011/debate/index_en.htm

⁶ E közleményben a „szociális vállalkozás” fogalma az angol nyelvű „social business” és „social enterprise” kifejezés jelentésének felel meg.

⁷ Az Európai Unió működéséről szóló szerződésben foglaltak és az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata értelmében.

⁸ Például a bérolló mérséklése révén.

tulajdonrendszerrel rendelkezik.

Ilyenek például:

- olyan vállalkozások, amelyek szociális ellátást nyújtanak, illetve kiszolgáltatott helyzetűeknek szánt árukat és szolgáltatásokat kínálnak (lakáshoz, egészségügyi ellátáshoz juttatás, kiszolgáltatott helyzetű népességcsoportok társadalmi befogadása, idős vagy fogyatékos személyek gondozása, gyermekmegőrzés, foglalkoztatási és képzési szolgáltatások, önállóságvesztés kezelése stb.); és/vagy
- olyan vállalkozások, amelyek árutermelési vagy szolgáltatásnyújtási módja szociális célkitűzést (különösen hiányos képzettségük vagy kirekesztődést és marginalizálódást eredményező szociális vagy szakmai nehézségeik miatt hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatás útján történő szociális és szakmai integrációját) szolgál, de amelyek tevékenysége nem szociális jellegű javakra vagy szolgáltatásokra is kiterjedhet.

A szociális gazdaság az Európai Unióban 11 millió alkalmazottat foglalkoztat, vagyis az összfoglalkoztatottság 6%-át biztosítja⁹. Ide tartoznak a sajátos társasági formájú jogi személyek (szövetkezetek, alapítványok, szövetségek, egyesületek) – amelyek közül a fenti jellemzők alapján sok minősül egyben szociális vállalkozásnak is –, valamint a hagyományos magántársaságként vagy részvénytársaságként működő szociális vállalkozások. A szociális gazdaság sajátos társasági formájú különösen alkalmasak szociális vállalkozás működtetésére, mivel esetükben az irányítás módja kedvez a részvételnek és a nyitottságnak.

Egy 2009-es tanulmány¹⁰ becslése szerint a szociális vállalkozási tevékenységben¹¹ részt vevő aktív lakosság részaránya Belgiumban 4,1%, Finnországban 7,5%, Franciaországban 3,1%, Olaszországban 3,3%, Szlovéniában 5,4%, az Egyesült Királyságban pedig 5,7%. Ugyanezen forrás szerint az Európában alapított vállalkozások negyede szociális vállalkozás. Ez az arány Belgiumban, Finnországban és Franciaországban eléri az egyharmadot¹². Ezek a cégek gyakran termelékenyebbek és versenyképesebbek, mint azt a közvélekedés tartja. Ez abból ered, hogy alkalmazottaiknak erős a személyes elkötelezettségük és jobbak a munkakörülményeik¹³.

A szociális vállalkozások a teljesítetlenül maradt igényekre szociális innovációval válaszolnak, s ezzel az intelligens növekedés útjára lépnek; figyelembe veszik saját

---

⁹ CIRIEC „L'économie sociale dans l'Union européenne” („Az Európai Unió szociális gazdasága”) 48. o.

¹⁰ Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship. http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports

¹¹ Amely itt szociális, környezetvédelmi vagy közérdekű célt szolgáló tevékenységet értünk. Ez magában foglalhatja a szociálisan hátrányos helyzetűek vagy fogyatékosok szolgáltatásokkal való ellátását vagy képzését, a nyereség szociális célú felhasználását, közérdekű feladatot ellátó önszervező csoportok szervezését stb., Uo., 44. o.

¹² Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship. http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports

¹³ Franciaországban például sokkal kisebb arányú a betegség miatti hiányzás az ilyen vállalkozások esetében (5%), mint a vállalkozások összességére vetítve (22%), „Absence au travail pour des raisons de santé dans l'économie sociale” („Egészségi okból történő munkahelyi hiányzás a szociális gazdaságban”, Chorum, 2011. április, <http://www.cides.chorum.fr>

környezeti hatásukat, és hosszú távú távlatokban gondolkodnak, ezáltal szerepet vállalnak a fenntartható fejlődésben; fontosságot tulajdonítanak az emberi tényezőnek és a társadalmi kohézióknak, s ezzel az inkluzív növekedés lényegét ragadják meg. Vagyis e vállalkozások létezése éppen azokat a társadalmi és gazdasági átalakulásokat szolgálja, amelyek hozzájárulnak az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek eléréséhez. Ez a közlemény a szociális innováció ösztönzését és jutalmazását szolgálja, José Manuel Barroso elnök 2009. évi kezdeményezése nyomán¹⁴.

Különböző jellemzőik folytán a szociális vállalkozások többnyire a társadalmi és környezeti felelősségtudat kiemelkedően magas szintjén állnak. A szociális vállalkozásért indított kezdeményezés kiegészíti a vállalkozások társadalmi felelősségvállalásáról szóló közleményt¹⁵, amelyet a Bizottság ugyanezen a napon fogad el, és amely e vállalkozásoknak lehetővé fogja tenni, hogy társadalmi hozzáadott értéküknek elismerést szerezzenek.

Néhány példa szociális vállalkozásokra Európában

Olaszországban egy orvosi rendelőintézet magas színvonalú szakellátást nyújt – beleértve a kulturális közvetítést is –, különösen a közszolgáltatásokkal rosszul ellátott térségekben, kiemelt figyelmet fordítva a társadalmilag-gazdaságilag bizonytalan helyzetűekre (például a bevándorlókra).

Romániában 1996 óta egy öt alkalmazottat és öt önkéntest foglalkoztató vállalkozás vakoknak nyújt román nyelvű kulturális szolgáltatásokat azáltal, hogy a tartalomhordozókat a 90 000 főre becsült célközönség igényeihez igazítja (például hangoskönyveket készít, filmeket dolgoz át).

Egy franciaországi vállalkozás 2004-ben azzal az innovatív ötlettel állt elő, hogy víz nélkül, biológiailag lebomló szerekkel nyújt autósosási szolgáltatást, s ehhez képzetlen vagy a társadalom peremére került alkalmazottakat vesz fel, hogy előmozdítsa a munkaerőpiacra való visszatérésüket.

Magyarországon egy alapítvány olyan éttermet nyitott, amely fogyatékosokat alkalmaz (40 alkalmazott), továbbá átmeneti megoldásként tartós elhelyezkedésükig számukra képzést biztosít és gyermekmegőrzési szolgáltatást kínál.

Egy holland vállalkozás innovatív digitális eszközök segítségével, játékos módszerrel tanít írni. A módszer különösen eredményes a hiperaktív vagy autista gyermekeknél, de írástudatlanok vagy frissen érkezett bevándorlók esetében is jól alkalmazható.

Lengyelországban két egyesület olyan szociális termelőszövetkezetet hozott létre, amely hosszú távú munkanélkülieket és fogyatékosokat alkalmaz, és a piacon különféle szolgáltatásokat – étkeztetési és ételkihordási szolgáltatásokat, építőipari segédmunkákat és kézműves tevékenységeket, valamint hátrányos helyzetűek szakmai beilleszkedésére szolgáló képzést – kínál.

E sokszínű ágazathoz a Bizottság nem úgy kíván közelíteni, hogy egyetlen, mindenkire nézve kötelező meghatározást ad, ezzel ugyanis a szabályozás korlátozó jellegűvé válna.

¹⁴ *Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*, Európai Szakpolitikai Tanácsadó Iroda (BEPA), Európai Bizottság, 2010. július, 11. és 109. o.

¹⁵ COM(2011) 681 végleges.

Ehelyett olyan elveken alapuló leírást kíván adni, amelyekkel a tagállamok nagy része egyetért, és tiszteletben kívánja tartani a tagállamok politikai, gazdasági és társadalmi választásait, valamint a szociális vállalkozók innovációs képességét.

Ezért a Bizottság csak akkor kíván – adott esetben – pontosabb meghatározást adni, ha ezt szükségessé teszi a szabályozási vagy ösztönző intézkedések alkalmazási körének pontos körülhatárolása, és ebben az esetben szorosan egyeztetni fog az ágazat képviselőivel.

A Bizottságnak határozott szándékában áll felkarolni a szociális vállalkozások fejlődését és tapasztalataikból levonni a gazdaság egészére nézve hasznos tanulságokat. E közleménnyel a Bizottságnak két célja van, nevezetesen:

- Rövid távú cselekvési tervet kíván előterjeszteni a szociális vállalkozások fejlődésének felkarolására, tekintettel a szociális gazdaságban és innovációban betöltött kulcsfontosságú szerepükre.
- Vitára kívánja bocsátani a közép-, illetve hosszú távú megfontolásokat.

2. SZOCIÁLIS VÁLLALKOZÁSOK: AZ EGYSÉGES PIACBAN REJLŐ KIHASZNÁLATLAN ELŐNYÖK

A szociális vállalkozások növekedésére és a modelljük belső piaci elterjedésére kínáló lehetőségek egyelőre nincsenek kellően kihasználva. Több tanulmány¹⁶ – legutóbb 2010 közepén a BEPA tanulmánya¹⁷ – rámutatott az akadályokra, amelyekkel a vállalkozások szembesülni kénytelenek.

Kihívásaik többnyire ugyanazok, mint bármely kkv-nek, ezért élhetnek az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag¹⁸ kezdeményezései adta előnyökkel. Vannak azonban egyedi, csak rájuk jellemző nehézségeik is.

Márpedig a szociális vállalkozásoknak – más vállalkozásokhoz hasonlóan – részesülniük kell a belső piac előnyeiből. Ez természetesen vonatkozik azokra a nagyvállalatokra, amelyek fejlődése kontinentális léptékű, vagy akár csak túllép egy ország határain. Mindazonáltal a bankszabályozást, a strukturális alapokhoz való hozzáférést vagy a közbeszerzési előírások alkalmazását érintő belső piaci szabályok a szociális kisvállalkozásokat is érintik, még ha azok tevékenysége alapesetben helyi kötődésű is.

A szociális vállalkozások elsősorban **finanszírozáshoz** jutnak nehezen, figyelembe véve azt is, hogy fejlettségi szintjüktől függően változóak az ilyen irányú igényeik (ötlettámogatás, kísérleti projekt vagy prototípus fejlesztése, széles körű alkalmazás). A nyereség újraelosztását vagy a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását érintő kööttségek a hitelezőkben és a potenciális befektetőkben azt a képzetet keltik, hogy más vállalkozásoknál kockázatosabb és kevésbé jövedelmező vállalkozásokról van szó. A szociális vállalkozások más vállalkozásoknál is fokozottabban szembesülnek a pénzügyi

---

¹⁶ *Study on Practices and Policies in the Social Enterprise Sector in Europe*, Austrian Institute for SME Research and TSE Entre, Turku School of Economics, Finland Vienna, 2007. június, a jelentés a Bizottság megbízásából készült.

¹⁷ *Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*, Európai Szakpolitikai Tanácsadó Iroda (BEPA), Európai Bizottság, 2010. július.

¹⁸ Az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag felülvizsgálata, COM(2011) 78 végleges.

piacok hiányosságaival (szétaprózottság, összeurópai hitelplatformok hiánya stb.). A befektetők tehát nem látják át eléggé egyes társadalomtudatos befektetési alapok tényleges társadalmi hatását. A közfinanszírozáshoz való hozzáférést pedig gyakran akadályozza a rendszerek rugalmatlansága vagy bürokratikus volta. A szociális vállalkozásoknak például nehézséget jelent a strukturális alapokhoz való hozzáférés, ha az irányító hatóságok csak a rövid időre szóló projekteket finanszírozzák. Nagy számuk miatt a programok országos és európai szinten egyaránt nehezen hozzáférhetők a kisvállalkozások számára.

A fenti jelenséget súlyosbítja a szociális vállalkozási szféra **csekély elismertsége**. A különböző régiók vagy országok szereplői közötti kapcsolatok hiánya gátolja a bevált gyakorlatok terjedését, a partnerségek kialakulását és az új felvevőpiacok felfedezését. Az európai oktatási rendszerek egyelőre túl kevés figyelmet fordítanak a szociális vállalkozási szférának, miközben az csakis akkor örvendhet nagyobb megbecsülésnek, ha az alap- és felnőttképzés szerves részévé válik. Egyre több frissen végzett diplomás választ pályát a szociális vállalkozási szférában, de az ilyen irányú tapasztalatot a hagyományos vállalkozások nem becsülik meg kellőképpen, hiszen kevés tudomásuk van róla. A helyzetet tovább nehezíti, hogy Európában többféle fogalommeghatározás van használatban, aminek következtében nem egységesek a rendelkezésre álló adatok. A fogalom nincs mindig meghatározva, és ha mégis, országonként más-más dologra vonatkozik. Az adatok gyakran elavultak, töredékesek és harmonizálatlanok, ami megnehezíti a közpolitikák kiigazítását és összehangolását.

Mindezek alapján nem meglepő, hogy az európai és nemzeti szintű **szabályozási környezet** nincs mindig kellő figyelemmel a szociális vállalkozások sajátosságaira: ez különösen vonatkozik a közbeszerzési szabályokra vagy a meglévő társasági formákra. Ez bonyolulttá teszi a befektetők mozgósítását és a köztámogatásokhoz vagy a közbeszerzési piacokhoz való hozzáférést, ami a szociális vállalkozásokat esetenként arra kényszeríti, hogy bonyolult jogi konstrukciókhoz folyamodjanak. Előfordul például, hogy a nem egyesületi formában működő szociális vállalkozások nem vehetik igénybe a közjogi entitások által az egyesületeknek kínált előnyöket.

3. CSELEKVÉSI TERV AZ EURÓPAI SZOCIÁLIS VÁLLALKOZÁSI SZFÉRA FELKAROLÁSÁRA

E kihívások kezelésére az Európai Unió és a nemzetközi szervezetek már eddig is horizontális szakpolitikákat dolgoztak ki a szociális piacgazdaság keretében, valamint célirányos programokat indítottak a szociális vállalkozások és a szociális innováció támogatására. Egy, ezzel a közleménnyel egy időben kibocsátott bizottsági szolgálati munkadokumentum összefoglalóan ismerteti valamennyi meglévő intézkedést, és bemutat néhány olyan külföldi tapasztalatot, amelyből az Európai Unió ötletet meríthet.

Ezen túlmenően a szociális vállalkozásokban rejlő lehetőségek teljes kibontakoztatása érdekében a Bizottság olyan cselekvési tervet terjeszt elő, amely a szociális innováció általános támogatását tartja szem előtt, és – az ágazat szereplőivel és a tagállamokkal szoros partnerségben – elő fogja mozdítani a megfelelő szabályozási légkör kialakítását.

A Bizottság tizenegy kulcsintézkedést terjeszt elő és tervez a 2012. év végéig elindítani.

3.1. A finanszírozásokhoz való hozzáférés javítása

3.1.1. A magánfinanszírozásokhoz való hozzáférés megkönnyítése

A Bizottság úgy véli, hogy a szociális vállalkozások finanszírozási rendszere alulfejlett a többi vállalkozásokéhoz képest.

Márpedig egyre több befektetőnek óhaja, hogy a pénzügyi megtérülésen túl – amely jogos törekvés – befektetésének szociális vagy környezeti hozadéka is legyen, s ezzel hozzájáruljon hosszú távú közérdekű célkitűzések eléréséhez.

A szociálisan felelősségteljes befektetésen túlmenően – amelyre nézve a vállalkozások társadalmi felelősségvállalásáról szóló bizottsági közlemény¹⁹ tartalmaz javaslatokat – egy, a szociális vállalkozások finanszírozását elősegítő európai eszközzel is arra lehetne ösztönözni a gazdaság köz- és magán szereplőit, hogy e vállalkozásokba – tőkerészesedés vagy kölcsönnyújtás útján – befektessenek.

Érdemes lehet olyan szabályozási keretet kialakítani, amely lehetővé teszi az ilyenfajta európai szintű befektetési eszközök létrehozását.

A Bizottság üdvözli továbbá, hogy az Európai Beruházási Alap²⁰ felméri annak lehetőségét, hogy 2012 elején külön tőkebevonási ügyintézési pontot (ESIEF²¹) létesítsen a társadalmi hatás elérésére irányuló alapokba való befektetések céljára. Ez a kísérleti cselekvés azon európai pénzügyi eszköz előkészítéséül szolgálhatna, amelyre a Bizottság 2011. október 6-án tett javaslatot (3. sz. kulcsintézkedés).

A hitelhez jutás számos szociális vállalkozás létrejöttének és fejlődésének feltétele. Mivel azonban kevésbé ismerik vagy kockázatosabbnak vélik őket, e vállalkozások még a kkv-knél is nehezebben jutnak a szükséges pénzforrásokhoz.

A Bizottság ezenkívül azt tapasztalja, hogy a mikrohitel fejlesztésére irányuló 2007. évi közleményben²² kijelölt két szabályozási pillért illetően (a jogi és intézményi környezet fejlesztése és a vállalkozói kedvet ösztönző környezet kialakítása) nemzeti szinten nem történt kellő előrelépés.

1. sz. kulcsintézkedés

- Az Egységes piaci intézkedéscsomagban foglaltaknak megfelelően, a már elvégzett nyilvános konzultáció és a hatásvizsgálat nyomán **2011 végéig elő kell terjeszteni a társadalomtudatos befektetési alapok európai szabályozási keretére vonatkozó javaslatot annak érdekében, hogy a szociális vállalkozások könnyebben hozzáférjenek a pénzügyi piacokhoz.** A cél olyan szakosodott alapok létrejöttének előmozdítása, amelyeknek köszönhetően e vállalkozások az egységes piac egészére kiterjedő tevékenységet folytathatnak.

2. sz. kulcsintézkedés

¹⁹ COM(2011) 681 végleges.

²⁰ Európai Beruházási Bank Csoport.

²¹ A European Social Investment and Entrepreneurship Fund (ESIEF) az elképzelések szerint különböző tagállamokban 10–15 befektetési eszközbe fektetne be.

²² Európai kezdeményezés a mikrohitel fejlesztésére a gazdasági növekedés és a foglalkoztatás támogatása érdekében, COM(2007) 708.

- A mikrohitelhez való hozzáférésnek a **Progress európai mikrofinanszírozási eszköz** révén történő további megkönnyítésén, valamint ezen eszköznek az intézményi kapacitás megerősítésével történő továbbfejlesztésén túlmenően – ez utóbbihoz az Európai Uniónak a 2014–2020-as időszakra szóló, a társadalmi változással és innovációval foglalkozó programja²³ ad keretet –, **fokozottan kell elemezni, ösztönözni és előmozdítani a mikrohitel jogi és intézményi környezetének fejlődését.**

3.1.2. Az európai pénzalapok mozgósítása

A strukturális alapok működését célszerű a nemzeti irányító hatóságokkal közösen összefoglalni, értékelni és megvitatni, arra ösztönözve ezzel a tagállamokat, hogy a következő programozási időszakban megszervezzék a szociális vállalkozások szélesebb körű és hatékonyabb támogatását. Kiegészítésként a Bizottság külön cselekvést fog kidolgozni a szociális vállalkozások finanszírozására.

3. sz. kulcsintézkedés

- Az Európai Uniónak a társadalmi változással és innovációval foglalkozó programja keretében a Bizottság javaslatot tett egy **90 millió EUR értékű európai pénzügyi eszköz létrehozására annak érdekében, hogy a szociális vállalkozások az induláshoz, a fejlesztéshez és a bővüléshez könnyebben találjanak finanszírozást.** Ehhez olyan, társadalomtudatos befektetési alapokba kell befektetni, amelyek tőke- és hitelalapú finanszírozási eszközöket kínálnak.

4. sz. kulcsintézkedés

- A Bizottság **javaslatot tett arra, hogy 2014-től az ERFA- és az ESZA-rendeletben prioritásként kifejezetten szerepeljen a „szociális vállalkozásokba” történő befektetés²⁴** annak érdekében, hogy a tagállamok és a régiók egyértelmű joggal rendelkezenek ahhoz, hogy célzott cselekvéseket foglaljanak a 2014–2020-as időszakra szóló ESZA-, illetve ERFA-programjaikba.

3.2. A szociális vállalkozási szféra láthatóbbá tétele

3.2.1. Az ágazat jobb megismerésére és a szociális vállalkozási szféra láthatóbbá tételére alkalmas eszközök kifejlesztése

A szereplők összessége által bejelentett fontosabb igények közé tartozik, hogy a szociális vállalkozásokról szóló információkhoz egyszerűen és gyorsan hozzá lehessen férni, s ezáltal tapasztalatcserére kerülhessen sor a legjobb gyakorlatok megosztása érdekében. Ez különösen azt jelenti, hogy olyan eszközökre van szükség, amelyekkel felmérhető és számszerűsíthető e tevékenységek hatása és szociális teljesítménye (ehhez ötletet lehet meríteni például azon tagállamok tapasztalatából, amelyek szatellit számlákat fejlesztettek ki a szociális vállalkozásokról – köztük különösen a szövetkezetekről és a biztosító egyesületekről – szóló statisztikai adatok gyűjtésére). E kihívásokra adhat

²³ COM (2011) 609 végleges, 2011. október .6.

²⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_fr.cfm

választ a címkézés vagy a tanúsítás eszköze. Fontos továbbá a szociális vállalkozási szférát népszerűsíteni, különösen a fiatal nemzedékek körében.

5. sz. kulcsintézkedés

- **Azonosítani kell a bevált gyakorlatokat és a követhető példákat.** Ehhez az érintettekkel közösen teljes körűen fel kell térképezni Európa szociális vállalkozásait, meghatározva jellemzőiket, gazdasági modelljeiket, gazdasági súlyukat, határon túllépő növekedésre való alkalmasságukat, társasági formájukat és adóztatási rendszerüket, valamint a meglévő címkézési rendszereket.

6. sz. kulcsintézkedés

- **Nyilvános adatbázist kell létrehozni** a szociális vállalkozásokra Európában alkalmazott **címkék és tanúsítványok nyilvántartására**, ezáltal láthatóbbá és összehasonlíthatóbbá téve őket.

7. sz. kulcsintézkedés

- **Szorgalmazni kell az államigazgatások és a regionális közigazgatások szaktudásának kölcsönös elsajátítását és megerősítését** annak érdekében, hogy a helyes gyakorlatok elemzése és megosztása, figyelemfelkeltés, valamint hálózatszervezési és terjesztési tevékenységek révén átfogó stratégiákat lehessen bevezetni a szociális vállalkozások támogatására, népszerűsítésére és finanszírozására, különösen a strukturális alapok keretében.

3.2.2. *A szociális vállalkozók cégvezetői jártasságának, hivatásszerűvé válásának és hálózatba szerveződésének előmozdítása*

A kezdő és már működő szociális vállalkozóknak egyaránt el kell sajátítaniuk a vállalkozásuk megfelelő irányításához és fejlődéséhez szükséges szakismereteket. Ennek érdekében a Bizottság ösztönözni kívánja az innovatív vállalkozókkal, valamint a kutatói körökkel és a tudóstársadalommal való, kölcsönösen gyümölcsöző kapcsolattartást. Erre sor kerülhet például üzleti inkubátorházak (kezdő szociális vállalkozókat felkaroló programok) keretében. A néhány létező idevonatkozó példa támogatásra és követésre érdemes. A szociális vállalkozóknak ezenkívül lehetőséget kell kapniuk arra is, hogy más cégvezetők vagy bankárok tanácsaiban és támogatásában részesüljenek.

8. sz. kulcsintézkedés

- A szociális vállalkozók, az inkubátorházak és a klaszterek, valamint a szociális befektetők és a velük együtt dolgozók számára **egységes, többnyelvű elektronikus tájékoztatói és megosztási platformot** kell létrehozni, amely adott esetben összeköthető a Social Innovation Europe platformmal²⁵ és az Enterprise Europe Network hálózattal.
- **Közismertebbé és hozzáférhetőbbé kell tenni a szociális vállalkozók támogatására alkalmas uniós programokat**, például az Erasmust, az ifjú vállalkozóknak szánt Erasmust, a TEMPO-t, a „Cselekvő ifjúság” 2007–2013

programot (különösen az „Ifjúsági kezdeményezések” tevékenységeket) és a Horizon 2020 kezdeményezést.

3.3. A jogi környezet javítása

3.3.1. *Megfelelő, az európai szociális vállalkozási szférában alkalmazható európai társulási jogi formák kidolgozása*

Az európai szövetkezet státútumának alkalmazásáról szóló tanulmány²⁶ kiemelte a szöveg bonyolultságát, és több olyan lehetőséget ajánlott, amelynek révén a rendszer egyszerűbbé és vonzóbbá tehető, és teljesíthetők a szociális vállalkozók igényei. Az alapítványok gyakran vélik úgy, hogy a belső piac keretében nehéz működniük, mivel a szabályozás sokfélesége esetenként bonyolult követelményeket és eljárásokat idéz elő (különösen az adózást illetően). A biztosító egyesületek ágazata pedig rendszeresen jelzi, hogy számára hasznos támaszt jelentene az európai státútum, egyesek azonban ezzel ellentétben úgy vélik, hogy arra nincs igény.

9. sz. kulcsintézkedés

- Az érintett felekkel való konzultáció kimenetelének függvényében **javaslatot kell előterjeszteni az európai szövetkezet státútumáról szóló rendelet egyszerűsítésére** annak érdekében, hogy fokozódjon a nemzeti jogoktól való függetlensége, és ezáltal könnyebbé váljon a szociális szövetkezetek létrehozása céljára való alkalmazása.
- **Javaslatot kell tenni egy, az európai alapítvány státútumát létrehozó rendeletre** annak érdekében, hogy az alapítványok zavartalanabban folytathassanak országhatárokon túllépő tevékenységeket. A nemzeti társulási jogi formák ezzel párhuzamosan léteznének, az európai jogi forma igénybevétele pedig fakultatív volna.
- **Tanulmányt kell készíteni a biztosító egyesületek helyzetéről valamennyi tagállamban**, különösen az országhatárokon túllépő tevékenységeik vizsgálata céljából.

3.3.2. *Közbeszerzés*

A vonatkozó szabályozás kínálta sokféle lehetőség ellenére a szociális vállalkozások gyakran találják úgy, hogy csak aránytalan nehézségek árán férhetnek hozzá a közbeszerzési piacokhoz. Ennek oka egyaránt keresendő a vonatkozó európai szabályozásban és a tagállamonként igen eltérő nemzeti szabályozásokban, mely utóbbiak esetében a „túlzott átültetés” (goldplating) gyakorlata miatt nem lehetett mindig teljes körűen kihasználni a közbeszerzési irányelvek előnyeit. Másfelől egyes közjogi entitások nem használják ki következetesen a szociális ellátás javára fordítható innovációs lehetőségeket. A közbeszerzési politika jövőjére vonatkozó zöld könyv nyomán a Bizottsághoz beérkezett válaszok zöme szerint az irányelvekből egyértelműbben kellene következnie, hogy a közbeszerzéseken szociális vagy környezetvédelmi kritériumok érvényesíthetők.

²⁶ Study on the implementation of the Regulation 1435/2003 on the Statute for European Cooperative Society (SCE) (Tanulmány az európai szövetkezet (SCE) státútumáról szóló 1435/2003/EK rendelet alkalmazásáról), 2010. október 5., http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_i.pdf

10. sz. kulcsintézkedés

- **A közbeszerzési reform eredményeképpen a minőségi tényezőnek nagyobb súllyal kell latba esnie a szerződések odaítélésekor – különösen a szociális és az egészségügyi ellátás esetében –, és tanulmányozni kell különösen azt, hogy szempontként miként lehetne figyelembe venni a beszerzés tárgyát képező termékek és szolgáltatások előállításában részt vevők munkakörülményeit, feltéve, hogy a megkülönböztetésmentességnek, az egyenlő bánásmódnak és az átláthatóságnak a Szerződésben rögzített elvei messzemenően érvényesülnek.**

3.3.3. Állami támogatások

A Bizottság 2011. március 23-án közleményt fogadott el az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozó uniós állami támogatási szabályok reformjáról²⁷, s ennek jelentősége lehet az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó szociális vállalkozások szempontjából. Közleményében a Bizottság utal arra, hogy differenciáltabb – a közszolgáltatással járó ellentételezés formájában nyújtott támogatásoknak az uniós piacon jelentkező hatásától erősebben függő – szabályokat kíván elfogadni. Elismeri továbbá, hogy a szociális szolgáltatások bizonyos típusai jellegzetességeket mutatnak pénzügyi struktúrájuk és céljaik tekintetében.

11. sz. kulcsintézkedés

- **Egyszerűsíteni kell az állami támogatásokra vonatkozó szabályoknak a szociális szolgáltatásokra és a helyi szolgáltatásokra való alkalmazását.** Ez az egyszerűsítés a szociális vállalkozásoknak is előnyére válhat, amennyiben azok szociális vagy a tagállamok közötti kereskedelmet nem befolyásoló szolgáltatásokat nyújtanak. az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokra vonatkozó szabályok reformjára irányuló, 2011 szeptemberében nyilvánosságra hozott javaslataival a Bizottság ezen – a szociális és a helyi szolgáltatásokat érintő – egyszerűsítés célkitűzésének kívánt eleget tenni, többek között azzal, hogy rendeletjavaslatot terjesztett elő az általános gazdasági érdekű helyi szolgáltatások csekély összegű támogatását illetően, valamint olyan, új határozatra terjesztett elő javaslatot, amely a szociális szolgáltatásokat bizonyos feltételekkel mentesíti az előzetes bejelentési kötelezettség alól. Az új szabályokat a Bizottság várhatóan 2011 vége előtt elfogadja.

4. A CSELEKVÉSI TERVEN TÚL: TOVÁBBI, VITÁRA ÉRDEMES MEGFONTOLÁSOK

A fenti kiemelt cselekvéseken túlmenően a Bizottság vitára bocsát néhány olyan javaslatot, amelynek részleteit és módozatait érdemes volna kidolgozni, így különösen az alábbiakat:

- a részben vagy egészen a szociális vállalkozási szféra finanszírozására szakosodott – gyakran állami vagy félig állami – bankok²⁸ hálózatba szervezése és sikereinek átültethetővé tétele, továbbá ennek keretében az alvó vagyon (például az elhunytak lezáratlan bankszámláin lévő pénz) visszahelyezése a gazdasági körforgásba.

²⁷ COM(2011)146 végleges.

²⁸ Például a Caisse des dépôts et consignations (Franciaország), a KfW Entwicklungsbank (Németország), a Big Society Bank (Egyesült Királyság) projektje vagy a Triodos Bank (Belgium és Hollandia).

- a szociális vállalkozások kockázati tőkéhez jutásának előmozdítása a kockázati tőke-alapok európai keretszabályozására vonatkozó javaslat keretében;
- a szociális vállalkozási tevékenység elterjedésének előmozdítása az idősök körében 2012-ben, az aktív időszak európai éve keretében (pályamódosítás vagy a nyugdíjasok önkéntes munkavállalásának előmozdítása révén);
- a szociális vállalkozási tevékenység jellemzőivel és társadalmi-gazdasági hatásaival kapcsolatos kutatás előmozdítása, és különösen a szociális vállalkozásoknak az állami számviteli rendszerekben való megjelenítését lehetővé tevő szatellit számlák²⁹ létrehozására irányuló nemzeti projektek társfinanszírozása;
- a 2013. december 31-ig hatályos általános csoportmentességi rendelet felülvizsgálata alkalmával annak megfontolása, hogy a rendelet hatálya kiterjesztésre kerüljön további támogatáscsoportokra;
- a nemzeti adórendszereknek a szociális vállalkozásokat és a társadalomtudatos befektetést előnyben részesítő kiigazításával kapcsolatos helyes gyakorlatok fokozottabb megosztása a tagállamok között.
- a szociális vállalkozásoknál felhalmozódó tőke kezelésével – és különösen a tőkelekötéssel („*asset locks*”) – kapcsolatos helyes gyakorlatoknak a tagállamok közötti fokozottabb megosztása annak érdekében, hogy ez a tőke vagy a vállalkozásnál maradjon, vagy más szociális vállalkozásokba való befektetés céljára felszabaduljon.

A Bizottság ezenkívül az alábbi kérdések további átgondolását javasolja:

- Új stratégiák kialakítása a finanszírozáshoz jutás előmozdítására, a szociális vállalkozások és a pénzügyi intézetek közötti párbeszéd ösztönzésével, például a „kkv-k finanszírozási fóruma” keretében.
- Az „Innovatív Unió” kezdeményezés elfogadása és az Európai Tanács 2011. február 4-i, a szellemi tulajdon európai szintű érvényre juttatására alkalmas eszköz kialakítását szorgalmazó felkérése nyomán a Bizottság vállalja annak felmérését, hogy fejlődésük céljára a szociális vállalkozások mennyiben férhetnének hozzá alvó szabadalmakhoz.
- A szociális vállalkozásokra szakosodott csereplatformok (börzék³⁰) hálózatba szervezésének előmozdítása.
- Annak lehetővé tétele, hogy a nyereséges szociális vállalkozások hátrányos adókövetkezmény nélkül alkalmazzanak önkéntes munkaerőt és fogadjanak el adományokat.

---

²⁹ <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?article705&lang=en>

³⁰ Brazília (Bovespa, 2004) és Dél-Afrika (SASIX, 2006) példáját követve Portugáliában, az Euronext Lisbon keretében jött létre 2008-ban az első európai szociális börze (Bolsa de Valores Sociais). Néhány hónapon belül a London Social Stock Exchange-nek is megvalósulhat egy ilyen irányú projektje.

- Olyan európai státútum esetleges szükségessége, amely a más formában – például non-profit szervezetként – működő szociális vállalkozásokra és/vagy a szociális vállalkozások összességére alkalmazható. Ennek érdekében a Bizottság – az európai alapítvány státútumára vonatkozó javaslat elfogadása után – magas szintű találkozót fog szervezni a szociális vállalkozási tevékenységben érdekelt ágazatok mindegyikének képviselői, az Európai Parlament és a Tanács részvételével, a szociális vállalkozások jogi környezetének javítására alkalmas európai szintű kezdeményezések megfontolása céljából.

5. KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság:

- valamennyi érintett fél elé terjeszti az ebben a közleményben javasolt elemzéseket és intézkedéseket az ágazat európai szereplőivel folytatott, már előrehaladott párbeszéd folytatása érdekében, és az érdekeltek összességét felkéri arra, hogy vegyenek részt a szociális vállalkozásról és a társadalomtudatos befektetésről szóló, Brüsszelben 2011. november 18-án megrendezésre kerülő konferencián. Ez a konferencia alkalom lesz arra, hogy minden résztvevő kifejtse véleményét erről a közleményről;
- felkéri a tagállamokat és a helyi és regionális közjogi entitásokat, hogy hatáskörükön belül támogassák és ösztönözzék a szociális vállalkozásokat, különösen a gazdaságfejlesztési szervek és a kereskedelmi kamarák révén, figyelembe véve a támogatásban részesülő partnerségek és kezdeményezések országhatáron túllépő jellegét;
- az említetteket felkéri arra is, hogy dolgozzanak ki átfogó stratégiát a kapacitásbővítés és a hálózatszervezés előmozdítására, a magán- és közforrások mozgósítására, valamint a szociális vállalkozások bevonására a foglalkoztatási megállapodásokba és a társadalmi befogadást célzó kezdeményezésekbe.

A Bizottság a maga részéről:

- kezdeményezéseket fog megvalósítani a tagállamokkal partnerségben, a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartásával, és figyelembe véve a helyi, regionális és országos szintű gazdasági és szociális kohézió kihívásait;
- létre fogja hozni a szociális vállalkozói szférával foglalkozó többoldalú tanácsadói csoportot, amely figyelemmel fogja kísérni az ebben a közleményben kilátásba helyezett intézkedések előrehaladását. Ez a csoport – az SBA tanácsadói csoport³¹ kapcsán szerzett tapasztalatokból kiindulva – a tagállamok, a helyi közjogi entitások, a szociális vállalkozói szervezetek, a banki és pénzügyi ágazat, valamint a tudóstársadalom és az egyetemi körök képviselőiből állhatna.

---

³¹ Az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag felülvizsgálata, COM(2011) 78 végleges, 19. o.